

6.10.2020

OKV/1501/10/2020
OKV/1501/10/2020-OKV-4**ASIA****Asian käsittelyn viipyminen tietosuojavaltuutetun toimistossa****KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerinvirastoon 23.7.2020 saapuneessa kantelussaan arvostellut tietosuojavaltuutetun toimistoa vuonna 2018 vireille saattamansa ja edelleen ratkaisematta olleen asiansa käsittelyn viipymisestä.

SELVITYS

Tietosuojavaltuutetun toimisto on antanut 23.9.2020 päivätyn selvityksensä, joka lähetetään kantelijalle tiedoksi tämän päätöksen liitteenä.

Apulaisoikeuskansleri on ottanut omana aloitteena (dnro OKV/123/70/2020) yleisemmin tutkittavaksi asioiden käsittelyn viivytyksettömyyden tietosuojavaltuutetun toimistossa. Toimisto on selvityksessään viitannut muun ohella käsittelyaikojen lyhentämiseksi tehtyjen toimenpiteiden osalta apulaisoikeuskanslerille mainitussa asiassa 15.9.2020 antamaansa selvitykseen.

RATKAISU**Asiasta saatu selvitys**

Kantelijan asia 5889/153/18 on tullut vireille tietosuojavaltuutetun toimistossa 10.9.2018. Asiaan on kirjattu vireilletulon jälkeen lukuisia välitoimenpiteitä. Kantelija on toimittanut asiaansa liittyvää lisätietoa 28.3.2019, 2.4.2019, 3.5.2019, 1.7.2019, 29.7.2019, 9.12.2019, 23.12.2019 ja 17.3.2020. Asiassa on 10.7.2020 lähetetty kantelijalle täydennyspyyntö, jonka määräaika on ollut 30.9.2020.

Asia oli jaettu syyskuussa 2018 käsiteltäväksi ylitarkastajalle, joka oli lopettanut työskentelyn tietosuojavaltuutetun toimistossa maaliskuussa 2020. Tuolloin hänen käsiteltävänään olleet asiat oli siirretty kahden tietosuojavaltuutetun toimistossa työskentelevän esittelijän läpikäytäväksi ennen asioiden varsinaista siirtoa uusille käsittelijöille. Tämän jälkeen kantelijan asian käsittely oli siirretty 6.5.2020 toiselle ylitarkastajalle. Vaikka asiaa ei ollut heti siirretty aiemman käsittelijän työjonosta uudelle käsittelijälle, asian edellyttämät toimenpiteet ja niiden kiireellisyys olivat selvityksen mukaan kerrotuin tavoin olleet erikseen arvioitavina.

Asian käsittely oli edelleen 8.7.2020 siirretty kolmannelle ylitarkastajalle. Syynä tähän oli se, että kyseinen ylitarkastaja työskentelee tietosuojavaltuutetun toimistossa tämän vuoden alussa käynnistetyssä ruuhkanpurkuprojektissa, johon oli osoitettu lisäresursseja, ja keskittyy ennen vuotta 2019 vireille tulleiden asioiden käsittelyyn.

Arviointi

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Hallintolain 23 §:n mukaan asia tulee käsitellä ilman aiheetonta viivästystä. Säännöksen perusteluissa (HE 72/2002 vp s. 79) on todettu hyvään hallintoon katsotun kuuluvan, että asiat tulee käsitellä asian laatu ja siihen vaikuttavat olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa.

Viranomaisen on järjestettävä menettelytapansa niin, että asian sujuva ja ripeä käsittely on mahdollista. Käsittelyaika ei saa olla pidempi kuin riittävän huolellinen ja asianmukainen käsittely kohtuudella edellyttää asian erityispiirteet huomioon ottaen (ks. tarkemmin esim. Olli Mäenpää: Hallinto-oikeus. Porvoo 2003, s. 274.)

Tietosuojavaltuutetun 15.9.2020 asiassa OKV/123/70/2020 apulaisoikeuskanslerille antaman selvityksen mukaan tietosuojavaltuutetun toimistossa käsiteltävänä olevien asioiden määrä on lisääntynyt huomattavasti. Lainsäädäntömuutokset ovat vaikuttaneet muun muassa tietosuojavaltuutetun toimiston menettelytoimiin. Uuden lainsäädännön edellyttämä päätösten tekeminen sitoo huomattavasti enemmän henkilöresursseja kuin aiempi ohjauksen antaminen. Kerrottu yhdessä käsiteltävien asioiden lisääntymisen kanssa on vaikuttanut toimiston työtilanteeseen. Muun muassa erityislainsäädännön suuren määrän ja yksityisyyskohtaisuuden vuoksi valtaosa tietosuojavaltuutetun toimiston henkilöstöstä käsittelee vain tietyille toimistossa määritellyille sektorille kuuluvia asioita.

Lisäresurssien käyttöönottoa on hidastanut henkilöstömäärän kasvun aiheuttama lisääntynyt tilatarve. Vuonna 2019 oli käynnistetty hanke uusien toimitilojen löytämiseksi ja toimisto muutti uusiin tiloihin keväällä 2020. Tietosuojavaltuutetun toimiston ilmoittaman mukaan sen käyttämät tietojärjestelmät eivät ole olleet omiaan nopeuttamaan asioiden käsittelyä. Toimiston käytössä oleva asianhallintajärjestelmä ei ole täysin mahdollistanut uusien tehtävien hoitamisen edellyttämien ratkaisujen toteuttamista ja asioiden käsittelyn tehostamista.

Tietosuojavaltuutetun toimisto on ilmoittamansa mukaan ryhtynyt jo vuonna 2018 toimiin työruuhkien purkamiseksi. Tällaisia toimia ovat olleet muun muassa asioiden käsittelyjärjestelmien kuvaukset ja käyttöönotot, avustavan henkilöstön käytön lisääminen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen parantaminen, henkilöstön osaamisen vahvistaminen ja digitalisaation lisääminen. Toimiston mukaan mainittuja toimia jatketaan ja edelleen tehostetaan. Vuoden 2020 alussa on lisäksi käynnistetty edellä mainittu ruuhkanpurkuprojekti, minkä osana on laadittu suunnitelma työruuhkien purkamiseksi.

Ruuhkanpurkuprojektin parissa työskentelevä henkilöstö keskittyy ennen vuotta 2019 vireille tulleiden asioiden käsittelyyn. Vuodenvaihteessa tällaisia asioita oli vireillä 2 297. Syyskuussa 2020 mainitunlaisia asioita oli vireillä enää 607. Tietosuojavaltuutetun toimistossa on tämän vuoden aikana valmisteltu ohjetta uusien vireille tulevien asioiden luokittelumiseksi ja priorisoimiseksi sekä selvitetty keinoja asioiden seulomiseksi. Jatkossa muut kuin määrääjälliset asiat pyritään ratkaisemaan viimeistään vuoden sisällä asian vireille tulosta.

Laillisuusvalvontakäytännössä on todettu, ettei viranomainen voi ruuhkautuneen työtilanteen, resurssipulan tai esimerkiksi töiden organisointiin liittyvien ongelmien vuoksi jättää huolehtimatta laissa säädetyistä velvoitteistaan (mm. päätökset 12.9.2019 OKV/1459/1/2018, 5.9.2019 OKV/1289/1/2018, 9.5.2019 OKV/977/1/2018, 10.10.2018 OKV/1973/1/2017 ja 28.5.2018 OKV/1166/1/2017). Lähtökohtaisesti hyväksyttävänä syynä asioiden viipymiselle ei ole pidetty resurssien vähäisyyttä, vaan on todettu, että viranomaisen tulee tehokkaalla työnjohdolla, työnteon organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämisellä

sekä muilla käytettävissään olevilla työnkulkua parantavilla keinoilla vaikuttaa käsittelyaikojen pitämiseen kohtuullisena.

Tietosuojavaltuutetun toimiston antamassa selvityksessä on selostettu useita toimenpiteitä, joilla asioiden viipymiseen pyritään puuttumaan. Voin yhtyä apulaisoikeuskanslerin aiemmin tietosuojavaltuutetun toimiston menettelyä koskeneissa kanteluasioissa (dnro OKV/590/10/2020 ym.) antamassaan päätöksessä esittämään näkemykseen, että muun muassa selvityksessä esitetyt ruuhkanpurkuprojektin tulokset vaikuttavat lupaavilta.

Kantelijan asia on tullut vireille tietosuojavaltuutetun toimistossa 10.9.2018. Tietosuojavaltuutetun toimistosta saadun tiedon mukaan asiaa ei ollut ratkaistu vielä 30.9.2020 mennessä. Asiassa oli pyydetty kantelijalta täydennystä, mikä oli tapahtunut vasta, kun asia oli ollut vireillä vuoden ja 10 kuukautta. Selvityksen perusteella kantelijan tietosuojavaltuutetun toimistossa vireille panemaan asiaan liittyy pitkää käsittelyaikaa selittäviä olosuhteita kuten se, että kantelija on toimittanut lukuisia kertoja lisäselvitystä, minkä vuoksi asian luonne ja laajuus oli useasti muuttunut asian vireilletulon jälkeen. Kantelijan asian käsittely on kuitenkin kestänyt tietosuojavaltuutetun toimistossa yli kaksi vuotta. Käsittelyaika on ollut tietosuojavaltuutetun toimiston esiin tuomista olosuhteista huolimatta kohtuuttoman pitkä.

Johtopäätös ja toimenpiteet

Kantelussa tarkoitetun asian käsittely tietosuojavaltuutetun toimistossa on kestänyt kohtuuttoman pitkään. Asiaa ei ole käsitelty laissa edellytetyin tavoin ilman aiheetonta viivytystä.

Kiinnitän tietosuojavaltuutetun toimiston huomiota velvollisuuteen käsitellä asiat ilman aiheetonta viivytystä.

Apulaisoikeuskansleri on 1.10.2020 lähettänyt oikeusministeriölle tiedoksi ratkaisunsa asioiden käsittelyn viipymistä tietosuojavaltuutetun toimistossa koskeneisiin kanteluihin (dnro OKV/590/10/2020 ym.). Lähetän edelleen myös tämän päätöksen oikeusministeriölle tiedoksi.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Petri Martikainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Linda Harjutsalo